Ткач він був чудовий: з прадіда ще, з діда в їх тісній долині всі кохались в ткацтві – і старі й підлітки.

Тільки ж вироб гарний, праця невсипуща все були недужі виробить такую дивную тканину, щоб покрила край свій од біди та злиднів, випрясти такую міцную мотузку, щоб зо дна неволі витягти свій народ. І задумавсь тяжко ткачик молоденький та й пішов шукати по світах усюди доброї поради, певної науки. Ходячи по світу, клопотом прибитий, а проте ж і сяйвом віри оповитий, він надибав діда, сивого-старого, що аж мохом вкрився, у дугу зігнувся.

Не вмирав дідусь той, хоч і нудив світом, бо судила доля, що умре тоді лиш, коли край питимий він побачить вільним, дужим та щасливим. Дід лиш оком скинув, навіть не питався, а сказав ткачеві, наче в око встрелив: "Ти шукаєш дива неабиякого! Знайдеш, сину, спосіб – неба ти досягнеш, а не знайдеш, стратиш – сам загинеш марно, ще й обдуриш інших і неслава вкриє голову юнацьку.

Вік свій плазувати та землі держатись – не твоя то доля, не талан твій, сину: хто розкрив обійми людові цілому, той на власне щастя квапитись не сміє – пам'ятай се, синку!

А тобі в полегкість, в щиру допомогу дам я дивні чари, дивнії принади: ось тобі клубочок, певний поводатар, ось тоненька гілка з раю-деревини.

За клубочком слідом по світах ти підеш, знадібок знайдеш сам для тонкої пряжі, гілочкою сам же випрядеш ту пряжу, оснуєш основу, витчеш дивний килим. Хто на килим стане – лихо все забуде, щастя опанує, жити вічно буде.

Пряжа ж та повинна бути незвичайна: не льняна, вовняна, навіть не шовкова, а тонка-легенька, наче павутинка, а міцна-пружиста, як дроти стальові, а блискуча-біла, як сніги на горах, а незмін-на-щира, як те щире

злото, коштовна над всякі перли-самоцвіти. Витчеш дивний килим, ще-бо не по всьому: килим завершити спільника ще треба.

Високо на горах на хибкому троні дивна чарівниця часу дожидає, в загадку сповита, мрією окрита, про твоє завдання зроду не чувала, лиш в мінливих мріях образ твій вбачала. Сплять закриті очі, і вуста німіють, згорнені нерушно творчі рученята, приросла до трону, що не може й встати.

Той її лиш збудить, перед ким, як сонце, життьове завдання ясно променіє, той надасть їй силу, виведе із млості, хто її, таємну, щиро покохає. Не цілуй лиш, сину, доти чарівниці, поки не ступила на твій килим дивний, поки не зв'язала в торочки основу, поки не скінчила напис гаптувати, що надати має силу чудодійну.

Отоді вже килим візьме повну силу: хто його торкнеться – збудеться недолі, зникнуть злидні, туга, і страхи, і болі, і куди майне дивная тканина, там настане тиша, добрая година: мов душа єдина, люд там в гурт збереться, і по всій країні щастя розіллється".

Так сказав старенький та й не знать, де дівся, в серці молодому запалив огнище.

Шириться-палає серденько думками, а думки тріпочуть вільними крилами і несуть по світі майстра молодого до людей, до праці, до завдання свого. Провідний клубочок котиться невпинно, очі молодії зорять за клубочком, руки невсипущі все перебирають, знадібку для пряжі доброго шукають.

Ні, не досить ніжні ниточки шовкові! Не такі пружисті дротики стальові, не такі, як треба, перли-самоцвіти!

– Що ж тобі ще треба? – дивувались люди.

Зажурився майстер, тяжко зажурився: мандрував він довго і кінця не бачив, а мета далеко, навіть ще й не мріє...

То надія-віра, то одчай-зневір'я в серці чергу держать, душу роздирають.

І несила стало мовчки все терпіти: вщерть душа сповнилась, закипіла співом, через край побігли голосні ридання, туга простяглася довгими нитками, шумом зашуміли скарги та зітхання. Мов разки намиста, перлів-діамантів, загискріла пісня дивними словами. І, летючи вгору, пісня щиросердна тоншала та тихла, наче павутинка...

Тихо коливалась нитка невидима...

– Стій ти, пряже дивна! – крикнув ткач зненацька, ту мінливу нитку зручно ухопивши, начепив на гілку, закрутив, пустив лиш, і пішло стрибати жваве веретенце.

І довідавсь майстер, що не шовк, не вовна, не кришталь та злото, а отся лиш пряжа піде на тканину. І пішов по світу він творити диво: тільки випрядалась нитка попередня – підіймав угору дивне веретенце, і йому назустріч із халуп, з будинків^ із тюрми, із храму, з сіл, з лісів, з-над моря плинули новії, випрядались зручно у коштовну пряжу.

А клубок котився, тихо розвивався, поки докотився до гори крутої. А в горах високо, на хибкому троні, дивная красуня вже в тумані мріла. Кручі та безодні, та слизьке каміння, і грозу, й морози – все подужав майстер.

Оснував основу на самотніх горах і заклав поткання всьогосвітнє. Тчеться пишний килим, виплива з верстату, а нитки поткання знов назустріч плинуть та лягають влучно під рукою майстра. За нитками слідом очі всього миру задивились вгору, повнії надії.

А вгорі на троні, мов лілея біла, у дрімоті панна голову схилила. Чорні, наче північ, кучері шовкові облягають личко біломармурове, спущені додолу очі не моргають, лиш чуття часами заворушить вії, у бровах шовкових скупчилися думи, а вуста рожеві мовчки розмовляють.

І не втерпів майстер:

– Загадко-царівно, пробудись, прочнися! Усміхнись привітно, стиха обізвися!

Лагідно торкнися білими руками, дай кінець роботі, заверши сей виріб! Визволь край питимий з лиха вікового! Занеси до раю хвалебника твого!

І здригнулись вії, оченьки розкрились, брови розійшлися, щічки рум'яніють, на вустах рожевих усміх розцвітає.

І упав в нестямі майстер перед нею, і не дав їй ручки білої трудити.

– Сам,– сказав,– докончу! Все зроблю за тебе! Лиш ступи на килим та й полинем в небо!

Звивсь чудовий килим, вчувши міцні чари, і поніс коханців геть з землі за хмари.

Незліченні очі, повнії надії, стежили даремне їхнього вертання...

Килим коливався, килим хвилювався, в забутті коханці вже не помічали, що тонке поткання, не завите в кінцях, знай сотає вітер, що міцна основа плутає й чіпляє зорі по дорозі.

І забули гадку, що пора почати напис чудодійний щиро гаптувати.

Глянули круг себе: ні ниток, ні голки, й жадного начиння – як рятунку дати?

– Байдуже! – сказала,– не журись, коханий! Ми з тобою, серце, й без того щасливі!..

Палко пригорнула, солодко цілує... і забув коханець, все забув на світі!..

Охнув грім сердитий, розколовши небо, блискавка огненним враз мечем махнула. Спопеліла, зникла, розпливлася димом молодая пара і не знать, де ділась. Розсотався килим, падає шматками, ніжним павутинням носиться по світу, грає, мов веселка, міниться, зникає.

А внизу даремне темний люд чекає, чи поверне з раю майстер молоденький! Чи знесе одразу в темнії провалля? Чи підійме вгору тих, хто дав для його коштовне поткання, пряжу з свого серця?..

* * *